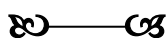

การบูรณาการวิธีสอนเพื่อสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์*
INTEGRATION OF TEACHING METHODS FOR THE QUALITY ONLINE
CLASSROOM

พระชัยพงษ์ สุรปญโญ

Phra Chatsaphon Surapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Surapanyo@hotmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จึงต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การเรียนการสอนดังกล่าวมีปัญหาเกิดขึ้นตามมาหลายอย่าง จำเป็นต้องสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์ โดยการบูรณาการวิธีสอน

ดังนั้น บทความวิชาการนี้จึงกำหนดหัวข้อ “การบูรณาการวิธีสอนเพื่อสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบูรณาการ วิธีสอน และการเรียนการสอนออนไลน์ จากเอกสารทางวิชาการด้วยวิธีพรรณนา ได้ข้อค้นพบว่า การบูรณาการวิธีสอนเพื่อสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมห้องเรียนออนไลน์ ขั้นแนะนำก่อนเรียน ขั้นเรียนรู้ผ่านกลุ่ม ขั้นเรียนรู้จากตัวอย่าง ขั้นอภิปราย ขั้นสร้างองค์ความรู้ใหม่ และขั้นสรุปบทเรียนและศึกษาเพิ่ม ซึ่งแต่ละขั้นตอนได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้เป็นลำดับขั้นตอนอย่างมีเหตุผล

คำสำคัญ: การบูรณาการวิธีสอน; การเรียนการสอนออนไลน์; ห้องเรียนออนไลน์

Abstract

At the present, since there is the pandemic of COVID-19, the instruction for teaching and learning needs to be taken place online. As a result, there are many problems with online instructions that quality online classrooms instructions need to be proposed by integration of teaching methods.

*Received July 30, 2021; Revised August 16, 2021; Accepted August 19, 2021

So, this leads to this academic article titled “Integration of Teaching Methods for the Quality of Online Classroom” This academic article aims to present new knowledge by analyzing and synthesizing the concepts of integration, Teaching Methods and online learning and teaching from academic papers through descriptive method. It was found that integration of teaching methods for the quality online classroom consisted of 7 crucial parts: online classroom preparation, introduction before class, learning through groups, learning by example, discussion, building new knowledge, and summary of lessons and additional studies. Each step has a set of procedures and rational explanations.

Keywords: Integration of Teaching Methods; Online learning and teaching; Online classroom.

บทนำ

การเรียนการสอนออนไลน์ (Online Learning and Teaching) เป็นการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยี ครอบคลุมการเรียนรู้หลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้ผ่านคอมพิวเตอร์ การเรียนรู้ออนไลน์ ฯลฯ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อทุกประเภท (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546) มีการออกแบบให้ใกล้เคียงกับการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ โดยใช้โปรแกรมระบบจัดการเรียนการสอนจำลองวิธีการสื่อสารการสอนจากห้องเรียนปกติมาใช้เครื่องมือต่างๆ ของระบบการเรียนการสอน (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2557) ใช้ศักยภาพของเทคโนโลยีมาผสมผสานเพื่อเพิ่มโอกาสทางการเรียนการสอนให้สูงขึ้น (Arabasz and Baker, 2003) นับเป็นการเรียนการสอนผ่านการสื่อสารหลายรูปแบบ มีการนัดหมายเวลาผ่านระบบสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ไวท์บอร์ด (Wagner, N., et al., 2008) การเรียนการสอนแบบนี้ มีข้อดี เช่น ความยืดหยุ่นด้านเวลา สถานที่ เข้าถึงแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ได้อย่างมหาศาล ประหยัดเวลาการเดินทาง ฯลฯ (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2557)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การเรียนการสอนออนไลน์มีข้อดีหลายอย่าง แต่ยังมีปัญหาเช่นกัน เช่น ผู้สอนบางคนยังเน้นการบรรยายเป็นหลัก เน้นการเรียนการสอนแบบในชั้นเรียนปกติ ทำให้การเรียนจึงน่าเบื่อและเครียด ห้องเรียนขาดการปฏิสัมพันธ์ ขาดการทำงานเป็นกลุ่มและการปรึกษากันในการเรียน (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2563) ขาดแรงจูงใจ มีสิ่งเร้าอื่นแทรกเข้ามาระหว่างเรียน แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนออนไลน์ควรดำเนินการลักษณะแบบบูรณาการ โดยเฉพาะวิธีสอน เช่น แบบห้องเรียนกลับด้าน แบบอภิปรายแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ฯลฯ (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2557, โอภาส เกาไศยาภรณ์ และคณะ,

2560) การใช้วิธีการผสมผสานที่เหมาะสมกับการฝึกทักษะการปฏิบัติร่วมกัน การแก้ปัญหา การสื่อสาร การตอบโต้ระหว่างเรียนการมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น แบ่งกลุ่มนำเสนอ จัดทำวิดีโอ เล่นเกมส์ ร่วมอภิปราย (วิทยา วาโยและคณะ, 2563) ดังนั้น ถ้ามีการนำแนวคิดการบูรณาการมาใช้ เพื่อการบูรณาการวิธีสอนเหล่านี้ ย่อมส่งผลต่อห้องเรียนออนไลน์ที่มีคุณภาพได้แน่นอน

การเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานกันระหว่างเนื้อหาวิชา ทักษะในศาสตร์ต่างๆ มาหลอมรวมกัน เพื่อศึกษาความรู้ หรือพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น รู้จักใช้ความคิด ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2550) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ดำเนินชีวิตได้ (ทิตินา แคมมณี, 2562) ทั้งนี้ การบูรณาการสามารถนำวิธีสอนมาบูรณาการได้ เรียกว่า การบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการผสมวิธีสอนแบบต่างๆ โดยการจัด การเรียนการสอนที่ใช้วิธีสอนหลายวิธี ใช้เทคนิคหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติให้มากที่สุด ผ่านการสนทนา แลกเปลี่ยน การอภิปราย การใช้คำถาม การทำงานกลุ่ม การลงมือปฏิบัติ การนำเสนอผลงาน (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2559)

ด้วยความสำคัญและจำเป็นของการเรียนการสอนออนไลน์ที่ต้องดำเนินการในปัจจุบัน พบว่ายังมีปัญหาเกิดขึ้น แนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหา และให้ผู้เรียนได้พัฒนาที่ครอบคลุม ด้านสติปัญญา กระบวนการ และเจตคติ จึงควรบูรณาการวิธีสอนเพื่อให้ห้องเรียนออนไลน์มีคุณภาพ โดยเป็นการบูรณาการในส่วนของขั้นตอนการสอน บทความรู้ วิชาการนี้ จึงนำวิธีสอนห้องเรียนกลับด้าน กรณีศึกษา การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การอภิปรายกลุ่ม และผังกราฟิก เพื่อนำมาบูรณาการเป็นขั้นตอนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง แล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอ มุมมองผู้เขียน ในประเด็น “การบูรณาการวิธีสอนเพื่อสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์”

การบูรณาการวิธีสอน

การบูรณาการวิธีสอน เป็นหัวข้อที่นำเสนอองค์ความรู้ด้านการบูรณาการและความหมาย และขั้นตอนของวิธีสอนทั้ง 5 วิธีสอน มีประเด็นหัวข้อ และรายละเอียด ดังนี้

การเรียนการสอนแบบการบูรณาการ

การเรียนการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่เป็นองค์รวม (ทิตินา แคมมณี, 2562) ที่ผู้เรียนมีความสนใจ ความสามารถ และความ ต้องการในการผสมเนื้อหาวิชา เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์

กัน เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านสติปัญญา (Cognitive) ทักษะ (Skill) และจิตใจ (Affective) สามารถนำความคิดรวบยอดไปใช้สร้างเป็นหลักการในการแก้ปัญหาต่างๆ และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2559) นอกจากนั้น การบูรณาการยังเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือเป็นศูนย์กลางอีกด้วย (Lake, 2000) จากข้อมูล สรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบการบูรณาการ เป็นการนำเนื้อหาสาระต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันนำมาจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่เป็นองค์รวม

การบูรณาการทำได้หลายลักษณะ ได้แก่ การบูรณาการภายในวิชาและระหว่างวิชา ระหว่างความรู้และกระบวนการ พัฒนาการความรู้และจิตใจ ความรู้และการกระทำสิ่งที่เรียนรู้ในโรงเรียนและชีวิตประจำวัน (ทศนา แคมมณี, 2562) การบูรณาการภายในกลุ่มสาระและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ 2559) การบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) การบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) และการบูรณาการแบบข้ามวิชาหรือคณะ (Trans-disciplinary Instruction) (อรัญ บัวศรี, 2542) นอกจากนั้น การบูรณาการยังมีบูรณาการ เชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานวิธีสอนแบบต่างๆ เข้าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายๆ วิธีร่วมกัน เช่น การสนทนา การอภิปราย การใช้คำถาม การบรรยาย การค้นคว้า การทำงานกลุ่ม การไปศึกษานอกห้องเรียน และการนำเสนอข้อมูล เป็นต้น (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2559) ส่วนทศนา แคมมณี อธิบายเพิ่มว่า ปัจจุบันเนื้อหาความรู้มีมากมายที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ถ้าหากไม่นำวิธีการเรียนรู้ที่ทันสมัยมาใช้ จะทำให้การเรียนรู้ไม่ทันตามเวลาที่กำหนดได้ ดังนั้น จึงต้องนำวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ มาใช้ เนื่องจากวิธีสอนแบบเดิม ๆ เช่น แบบบอกเล่า แบบท่องจำ เป็นต้น เป็นวิธีที่ทำให้ได้ปริมาณความรู้หรือเนื้อหาไม่เพียงพอกับสิ่งที่ต้องเรียนรู้จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า การบูรณาการสามารถบูรณาการภายในและระหว่างวิชาและกลุ่มสาระได้ รวมถึงการบูรณาการวิธีสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะวิธีสอน ทั้งนี้ ผู้เขียนคิดว่าในวิธีสอนนั้นๆ จะมีขั้นตอนการสอนที่วางแผนออกแบบไว้อย่างครอบคลุม ทั้งเนื้อหา กิจกรรม วิธีการ และการวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น การบูรณาการในที่นี้ ผู้เขียนจะบูรณาการในส่วนของขั้นตอนการสอน

วิธีสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เกิดขึ้นจากจิตวิทยาความเป็นครูเพื่อศิษย์ ของครูในสหรัฐอเมริกา 2 คน คือ Jonathan Bergman และ Aaron Sams ที่ต้องการช่วยนักเรียนที่มีปัญหาเรียนไม่ทัน เพราะขาดเรียนไปเล่นกีฬาหรือทำกิจกรรม หรือเรียนรู้ได้ช้า ดังนั้น ครูจึงเปลี่ยนวิธีสอนจากการบรรยายหน้าชั้นเรียน หรือเป็นครูสอน ไป

เป็นครูฝึก ฝึกการทำแบบฝึกหัด หรือกิจกรรมอื่นๆ ในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน (วิจารณ์ พานิช, 2556) ทั้งนี้ ห้องเรียนกลับด้านจึงหมายถึงผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อวีดิทัศน์ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ นอกชั้นเรียนหรือที่บ้าน ผ่านการสืบค้นข้อมูลตามที่ได้รับมอบหมาย แล้วนำข้อมูลมาเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556) การเรียนการสอนแบบนี้จะไม่เน้นเนื้อหาหนัก แต่เน้นการพัฒนาทักษะและ การลงมือปฏิบัติในการเรียนการสอนจากที่ผู้เรียนสนใจ บทบาทของผู้สอนจะเป็นผู้แนะนำเป็นที่ปรึกษา เป็นเพื่อนร่วมงานของผู้เรียน (Ojalvo and Doyne, 2011) เป็นโค้ช เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เป็นผู้จุดประกายทางความคิด เป็นผู้ตั้งคำถามให้ผู้เรียนได้คิดและเป็นผู้สร้างความสนุกสนานในชั้นเรียน (Bergmann and Sams, 2012)

วิธีสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ตามที่ Phurikultong & Tuntiwongwanich (2021) สุรศักดิ์ ปาเฮ (2556) เสนอขั้นตอนไว้คล้าย ๆ กัน ผู้เขียนจึงนำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้

1. กำหนดวิธีเพิ่มพูนประสบการณ์ (Exploration Engagement) คือ ผู้สอนชี้แนะวิธีเรียนรู้ให้ผู้เรียนผ่านวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมที่กำหนดขึ้นเอง สถานการณ์จำลอง เกมส์ สื่อปฏิสัมพันธ์ การทดลอง หรือภาระงานต่างๆ

2. การสืบค้นเพื่อให้เกิดมโนทัศน์รวบยอด (Concept Exploration) คือ ผู้สอนชี้แนะ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อ หรือกิจกรรมหลายประเภท เช่น สื่อออนไลน์ เว็บไซต์ หนังสือ ฯลฯ

3. การสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมาย (Meaning Making) คือ ผู้เรียนบูรณาการทักษะองค์ความรู้ที่ได้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ โดยการอภิปรายทางออนไลน์

4. การสาธิตและใช้ประโยชน์ (Demonstration and Application) คือ การสร้างองค์ความรู้ในเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยการจัดทำโครงงาน และการนำเสนอผลงาน

สรุปได้ว่า วิธีสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นวิธีสอนที่ออกแบบตรงข้ามกับการเรียนแบบปกติทั่วไป โดยผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้าน แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกันในห้องเรียน โดยมีขั้นตอนการสอนมี 4 ขั้นตอน โดยเกี่ยวกับวิธีการเรียน การสืบค้นข้อมูล การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการนำเสนอผลงานจากขั้นตอนสอน ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรเน้นที่กิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้จากทุกคนที่ได้ศึกษามาแล้ว และการนำเสนอแนวทางเพื่อนำองค์ความรู้ที่แลกเปลี่ยนร่วมกันในห้องเรียนไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง

วิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง ทิศนา ขัมมณี (2562) ให้หมายถึงว่า เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติจากความเป็นจริง หรือสภาพการณ์ หรือปัญหา หรือกรณีตัวอย่างจากเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตมาดัดแปลง เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ และทำความเข้าใจ (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2550, ทิพย์วิมล วงแก้วหิรัญ, 2551) รวมถึงตอบประเด็นคำถามเรื่องนั้นๆ แล้วนำคำตอบและเหตุผลมาใช้เป็นข้อมูลอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูล (ทิศนา ขัมมณี, 2562) การเรียนรู้แบบนี้ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการหลากหลาย สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ หรือเสริมสร้างความรู้ให้เพิ่มขึ้นและนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2551)

ขั้นตอนของวิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง โดยที่ ทิศนา ขัมมณี (2562) เสนอไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ นำเสนอกรณีตัวอย่าง ศึกษากรณีตัวอย่าง อภิปรายคำถามเพื่อหาคำตอบ อภิปรายคำตอบ อภิปรายปัญหาและวิธีแก้ไข และสรุปการเรียนรู้ คุณทธิ เพ็ชรทวีพรเดช และคณะ (2550) เสนอไว้ 5 ขั้นตอนเช่นกัน ได้แก่ เตรียมสอน เสนอกรณีตัวอย่าง วิเคราะห์ ขั้นสรุปและประเมินผล ส่วน Mellish and Brink (1990) เสนอไว้เพียง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ศึกษาทำความเข้าใจ วิเคราะห์วิจารณ์ เปรียบเทียบ และผสมผสานความรู้ทั้งนี้ ขั้นตอนข้างต้น ผู้เขียนนำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมกรณีตัวอย่าง เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะจัดการเรียนการสอน โดยการแนะนำขอบข่ายการเรียนรู้ แนะนำการเรียนการสอน สนทนาแลกเปลี่ยน แบ่งกลุ่มผู้เรียน แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากศึกษาเรียนรู้

2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้สอนนำเสนอเนื้อหา หรือสถานการณ์ที่เป็นกรณีตัวอย่าง ให้ผู้เรียนศึกษา โดยการบรรยาย หรืออภิปรายผ่านเอกสาร วิดีทัศน์ เว็บไซต์ แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

3. ขั้นวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ผู้สอนชี้แนะขอบข่ายประเด็นปัญหา หรือคำถามหรืองานที่มอบหมาย เพื่อศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ ค้นหาคำตอบ และบันทึกข้อมูลจากการศึกษา

4. ขั้นอภิปรายกรณีตัวอย่าง ผู้เรียนนำประเด็นคำตอบที่ได้จากการศึกษามา อภิปรายร่วมกันเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจนครบทุกประเด็นปัญหา

5. ขั้นสรุปบทเรียน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยน เพื่อสรุปข้อมูลภาพรวมทั้งหมด และสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษากรณีตัวอย่าง พร้อมแนวทางนำไปใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า วิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง เป็นวิธีที่ผู้สอนนำสถานการณ์ หรือข้อมูลที่เป็นเรื่องจริงมาใช้เป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า เพื่อเรียนรู้จากกรณีตัวอย่างนั้นๆ ว่ามีข้อมูล รายละเอียดอย่างไร ซึ่งวิธีนี้ ผู้เขียนได้สังเคราะห์ แล้วเสนอไว้ 5 ขั้นตอน ทั้งขั้นตอนการเตรียม การนำเสนอ การวิเคราะห์ การอภิปราย และการสรุปบทเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่า ตัวอย่างที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนควรเป็นตัวอย่างที่เป็นเรื่องราวที่น่าเชื่อถือ เชื่อมโยง สอดคล้องกับบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้

วิธีสอนแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นการแก้ปัญหาด้วยผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ ผ่านวิธีแก้ปัญหาที่ยังไม่เคยมีใครทำมาก่อน หรือวิธีแปลกใหม่ แตกต่างจากวิธีอื่นๆ ที่เคยทำ ผ่านมาแล้ว หรือวิธีในเชิงบวก (ศิริพร ศรีตาพร, 2554) ส่วนที่ ยุดา รักษ์ไทย และธนิกานต์ มาชะศิรินันท์ (2542) ยังกล่าวในลักษณะที่ว่า เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สัญชาติญาณ การหยั่งรู้ จินตนาการ การคิดเชิงวิเคราะห์ การวินิจฉัย การตัดสินใจ และการจัดทำแผนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นวิธีการคิดและพฤติกรรมที่ครอบคลุม 3 ประเด็น ดังที่ Mitchel and Kowalik (1999) อธิบายไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ (Creative) เป็นสิ่งแปลกใหม่ หรือลักษณะเฉพาะ ผู้สร้างสรรค์จะต้องมีอย่างน้อยหนึ่งขั้นในการหาคำตอบ ส่วนปัญหา (Problem) เป็นสภาพที่แสดงออก ถึงความท้าทาย โอกาส หรือสิ่งที่ไม่ให้ความสนใจ ส่วนการแก้ปัญหา (Solving) เป็นวิธีการวางแผนเพื่อหาคำตอบ เมื่อนำมาอธิบายร่วมกันแล้ว การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นกระบวนการ วิธีการ หรือระบบสำหรับการแก้ปัญหาอย่างมีจินตนาการ และให้ผลปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

วิธีสอนแบบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตามที่ อาร์ พันธ์มณี (2552) แบ่งเป็น 7 ขั้นตอน 1) การเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีการรวบรวม ประมวลผล เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง 2) กำหนดปัญหาให้ถูกต้องชัดเจน เขียนบรรยายสภาพปัญหาด้วยตนเอง ใช้ถ้อยคำสั้นๆ ได้ใจความ จากนั้นระบุเป้าหมาย สภาพการณ์ที่เกิดอยากให้เกิดขึ้นหลังจากการแก้ปัญหาแล้ว 3) วิเคราะห์หาสาเหตุสำคัญ ด้วยการใช้เทคนิค วิธีการต่างๆ เช่น แผนผังความคิด ฯลฯ 4) หาวิธีแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ หาวิธีให้ได้มากที่สุด จากนั้นลงวิธีการแก้ปัญหาลงเรื่อย ๆ ให้เหลือวิธี ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด 5) เลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด เป็นการเปรียบเทียบวิธีการทั้งหมดที่ได้ จากขั้นที่ผ่านมา ทำการประเมินตัวเลือกแต่ละตัว แล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด 6) วางแผนการทำงาน เป็นการกำหนดว่าจะต้องทำอะไร เมื่อไร อย่างไร ใครรับผิดชอบและ 7) ติดตามและประเมินผล เป็นการตรวจสอบ

ความคืบหน้าของการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค ความสำเร็จ แก้ไขปรับปรุง หรือสิ้นสุดปัญหา

สรุปได้ว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นวิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ที่ยังไม่มีใครใช้มาก่อน โดยมีขั้นตอนการสอนเกี่ยวกับการเข้าใจสถานการณ์ กำหนดปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ หาวิธีแก้ไข เลือกวิธีแก้ไข วางแผนการทำงาน และติดตามประเมินผล ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้ ผู้สอนจะนำไปใช้ในการวางแผน และดำเนินการเรียนการสอนในชั้นเรียน ทั้งนี้ ขั้นตอนสอนที่ควรให้ความสำคัญตามมุมมองของผู้เขียน เห็นว่าควรมีการตั้งเป้าหมาย ความสำเร็จในการแก้ปัญหาจากเริ่มแรก เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นภาพความสำเร็จในปฏิบัติในการแก้ปัญหา หรือเป็นกรอบ ในการปฏิบัติของผู้เรียน รวมถึงควรนำผลที่ได้จากการเรียน ทั้งแก้ปัญหาสำเร็จและไม่สำเร็จมาถกบทเรียนอีกครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์ หรือเป็นแนวทางให้คนอื่น ๆ

วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย

วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ประมาณ 4-8 คน แล้วให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นและประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปกลุ่ม (ทศนา แชมมณี, 2562) การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในห้องเรียนได้ การอภิปรายแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 5 นาที ทั้งนี้ การใช้เวลาขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มเป้าหมายของกิจกรรมกับเวลาที่มีอยู่ การอภิปราย จะช่วยให้เกิดการคิดอย่างมีวิจักษณ์ญาณและการคิดขั้นสูง และการมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น (McKenney, 2016) การปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอน การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น และช่วยฝึกทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียนอีกด้วย (Osborne & Dillon, 2008)

ขั้นตอนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย McKenney (2016) แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน 1) วางแผนกิจกรรม เป็นการกำหนดประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ ทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการกลุ่ม 2) ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนการสอน การทำงานที่มอบหมายผ่านกระบวนการกลุ่ม การอภิปรายร่วมกัน การกำหนดบทบาทหน้าที่ในกลุ่ม 3) แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกความสามารถ อาจใช้วิธีการสุ่ม การทดสอบ 4) ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษา ประเด็นปัญหาจากใบงาน ค้นหาคำตอบ และอภิปราย 5) ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปคำตอบจากประเด็นปัญหา การทำงาน เพื่อนำมาใช้ตอบประเด็นปัญหาของกลุ่มที่ได้รับ 6) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผล การอภิปราย ส่วนทศนา แชมมณี (2562) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นแบ่งกลุ่มผู้เรียนย่อย ๆ ประมาณ 4-8 คน ขั้นกำหนดประเด็นการ

อภิปรายร่วมกัน ชั้นผู้เรียนพูดคุย สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามประเด็นอภิปราย และชั้นผู้เรียนสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มอภิปรายร่วมกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

สรุปได้ว่า วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการสอนที่ใช้ผู้เรียนสนทนา แลกเปลี่ยนข้อมูล เนื้อหาสาระต่างๆ ร่วมกันในรูปแบบกลุ่ม เพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูง และการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการเรียนการสอน ส่วนขั้นตอนหลักๆ จะครอบคลุมตั้งแต่การ แบ่งกลุ่ม การอภิปราย และการสรุปผล ทั้งนี้ ในขั้นตอนผู้เขียนจะกำหนดไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแบ่งกลุ่ม ขั้นตอนเตรียมอภิปราย ขั้นตอนศึกษาข้อมูลเพื่ออภิปราย ขั้นตอนอภิปราย ขั้นตอนสรุปผลการ อภิปราย เพื่อนำข้อมูลใช้ในส่วนต่อไป

เทคนิคการสอนแบบผังกราฟิก

ผังกราฟิก (Graphic Organizer) หมายถึง แผนผังหรือแผนภูมิรูปภาพที่แสดง ความคิดหรือข้อมูลสำคัญๆ ที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ ระเบียบในรูปแบบต่างๆ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556, ทิศนา ขัมมณี, 2562) นำมาใช้เป็นแบบเพื่อการสื่อสาร โดยนำเสนอข้อมูลที่ รวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542) ใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียน สามารถนำเอาข้อมูลที่อยู่กระจัดกระจายจำนวนมาก มาจัดให้เป็นระบบระเบียบ หรือ ความคิดที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม สามารถอธิบายให้เกิดความเข้าใจ จดจำความรู้ เนื้อหา สาระนั้นๆ ได้ง่ายและ ได้นาน เนื่องจากคนสามารถจำสิ่งที่เห็นรูปภาพได้ดีกว่า ตัวหนังสือ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556)

ผังกราฟิกมีหลายชนิด แยกตามจุดประสงค์การนำเสนอได้ 5 ประเภท 1) แสดง ความคิด รวบรวมของข้อมูลหรือสาระสำคัญของข้อมูล เช่น ผังจินตนาการ ผังมโนทัศน์ ฯลฯ 2) เปรียบเทียบ ข้อมูล เช่น เวนน์ไดอะแกรม ผังที-ชาร์ท แผนภูมิแท่ง แผนภูมิตาราง ฯลฯ 3) แผนภูมิความคิด หรือผังกราฟิกที่แสดงข้อมูลเป็นเหตุเป็นผลกัน เช่น ผังก้างปลา ผังใยแมงมุม เป็นต้น 4) การเรียงลำดับข้อมูลหรือขั้นตอนต่างๆ เช่น ผังลำดับขั้นตอน ผังวัฏจักร ผังขั้นบันได เป็นต้น และ 5) การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลหรือความคิด เช่น แผนภูมิกิ่ง ผังมองต่างมุม แผนภูมิเป้าหมาย เป็นต้น (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556)

เมื่อผู้ใช้เลือกผังกราฟิกตามชนิดที่ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการนำเสนอเนื้อหาแล้ว สามารถสร้างผังกราฟิกตามขั้นตอนที่ Clark (1991) เสนอไว้ 9 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นพิจารณา เนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ของเนื้อหา ขั้นพิจารณาและคิดหาผังกราฟิกหรือวิธีการ ขั้น เลือกผังกราฟิกที่เหมาะสมที่สุด ขั้นสอนคาดคะเนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนในการใช้ ผังกราฟิกขั้นผู้สอนเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาแก่ผู้เรียน ขั้นทำความเข้าใจเนื้อหาและจัดทำผังกราฟิก ขั้นผู้สอนถามปัญหาการทำผังกราฟิก หรือขยายเพิ่มเติม และขั้นกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเพิ่มเติม และขั้นผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน ส่วนวลัย พานิช (2544) เสนอขั้นตอน ได้แก่ ขั้นผู้สอนแสดงตัวอย่างผังกราฟิกที่ถูกต้องและ

เหมาะสม ขึ้นแสดงตัวอย่างการสร้างผังกราฟิก ขั้นผู้สอนให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการสร้างผังกราฟิก และอภิปรายเหตุผล การเลือกใช้ ขั้นผู้สอนแนะนำ ดูแลให้ผู้เรียนวางแผนและลงมือเขียนผังกราฟิกของตนเอง อาจจะเป็นกลุ่มหรือเดี่ยวและอภิปรายแลกเปลี่ยนรวมกัน ขั้นให้ผู้เรียนลงมือเขียน ผังกราฟิกด้วยตนเอง และประเมินความสร้างสรรค์ของผังกราฟิก

สรุปได้ว่า ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบข้อมูลจำนวนมากเพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมด ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และการสื่อสารข้อมูลกับคนอื่น การใช้ผังกราฟิกจะต้องเลือกให้ตรงกับข้อมูลที่จะนำเสนอ และศึกษาขั้นตอนการสร้างให้เข้าใจก่อนลงมือสร้าง ทั้งนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า การสร้างผังกราฟิกมีขั้นตอนศึกษาเทคนิคผังกราฟิก ขั้นทำความเข้าใจเนื้อหา ขั้นเลือกใช้ผังกราฟิก ขั้นสร้างผังกราฟิก ขั้นตรวจสอบความถูกต้อง และขั้นนำเสนอ

การเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นจัดในรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนั้น เพื่อให้ การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้สอนและผู้เรียนควรศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความหมายของการเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนการสอนออนไลน์ (Online Learning and Teaching) หมายถึง การเรียนการสอนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสาร มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และการออกแบบวิธีสอนที่หลากหลาย มีการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นสื่อแบบดิจิทัล การสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ และการวัดและประเมินผลผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การเรียนการสอนแบบนี้ มีทั้งแบบผ่านสายและไร้สาย (Wireless) ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง มีการออกแบบให้เสมือนหรือใกล้เคียงกับห้องเรียนแบบปกติมากที่สุด โดยใช้โปรแกรมระบบการจัดการเรียนการสอน (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2557) ถ่ายทอดเนื้อหาผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ฯลฯ (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2545) โดยที่ผู้สอนใช้เทคโนโลยีหลายอย่างตามบริบทสภาพแวดล้อมมาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ต่อเนื่องตลอดเวลา พัฒนาความรู้ เทคนิคใหม่ๆ การจัดการเรียนรู้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ การเรียนการสอนแบบนี้ ผู้สอนต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีในการออกแบบการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ การวัดและประเมินผล การสะท้อนผลไปสู่ การพัฒนาผู้เรียนผ่านเทคโนโลยี นับว่าเป็นทักษะที่สำคัญของผู้สอนที่จะเชื่อมโยงโลกออนไลน์ สู่ผู้เรียน (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2563)

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนออนไลน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านเครื่องมือการสื่อสารทางเทคโนโลยี มีการออกแบบให้ครอบคลุมทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ให้เหมือนจริงกับห้องเรียนปกติมากที่สุด รวมถึงผู้สอนและผู้เรียนต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยี

องค์ประกอบของการเรียนการสอนออนไลน์

องค์ประกอบของการเรียนการสอนออนไลน์มี 6 ส่วน ตามที่ ฐานิย์ ธรรมเมธา (2557) เสนอไว้เป็นหลัก รวมถึงนักการศึกษาคนอื่นๆ ที่นำมาเสนอเพิ่มเติม มีรายละเอียดดังนี้

1. เนื้อหา (Content) และสื่อการเรียน (Instruction Media) เป็นส่วนที่ผู้สอนจัดรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า คิดวิเคราะห์ และใช้เนื้อหาและสื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หลัก ดังนั้น เนื้อหาและสื่อการเรียนต้องสมบูรณ์ เข้าใจง่าย และเหมาะสม

2. ระบบการนำเสนอสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการเรียนการสอน เครื่องมือนำส่งในอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์และเครื่องมือการเรียนการสอน ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และมีความยืดหยุ่น นอกจากนั้น วิทยา วาโย และคณะ (2563) เสนอว่า การสื่อสารมีทางเดียว เช่น วีดีโอ สไลด์ สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา ฯลฯ และการสื่อสารสองทาง เช่น Google Meet, Google Zoom, Microsoft Teams เป็นต้น

3. ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอน เนื่องจากช่วยให้เข้าใจตรงกัน ผู้สอนตรวจสอบและวินิจฉัยความก้าวหน้าของผู้เรียนได้ ทั้งนี้ เครื่องมือแบบไม่ประสานเวลา ได้แก่ อีเมล รายการต่างๆ เครือข่ายทางสังคม เช่น Line, Face book, Twitter, Google, YouTube ฯลฯ ส่วนเครื่องมือแบบประสานเวลา ได้แก่ การส่งข้อความ การประชุมทางวีดีโอ (โอภาส เกาไศยาภรณ์ และคณะ, 2560) ทั้งนี้ ผู้สอนต้องนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ในการวางแผนออกแบบ การนำไปใช้ และการพัฒนา (วิทยา วาโย และคณะ (2563)

4. ระบบการวัดและประเมินผล โดยใช้หลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดำเนินการระหว่างเรียน ซึ่งผู้เรียนประเมินตนเอง ผู้สอนให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ส่วนประเมินผลหลังเรียน เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้แบบถามตอบ แบบทดสอบ ใช้ผลการเรียน การประมวลความรู้ ความเข้าใจจากรายงาน รวมถึงควรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในการสอบออนไลน์ เพื่อป้องกันการทุจริต อาจกำหนดวิธีสอบที่ชัดเจน มีระบบการสุ่มข้อสอบ การเรียงลำดับข้อสอบที่ไม่เหมือนกัน การกำหนดเวลาที่ชัดเจน และให้ผู้เรียนเปิดกล้องในการสอบ

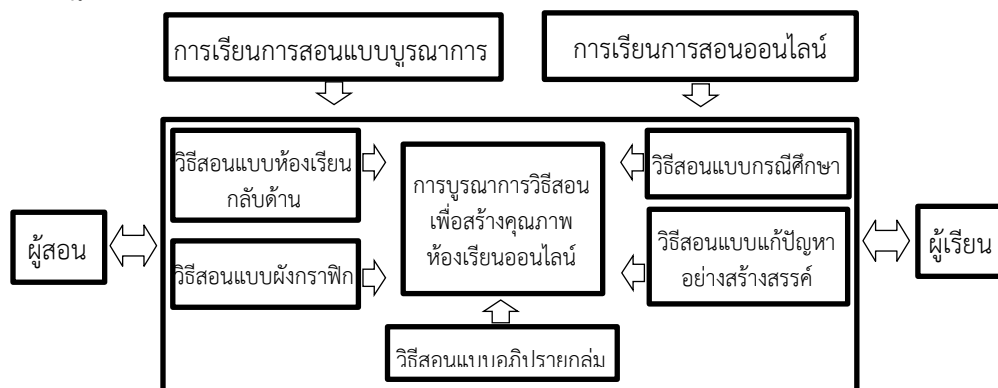
5. ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ แบ่งออกเป็นด้านเทคนิคทางเทคโนโลยี ด้านวิชาการ เป็นการให้ความช่วยเหลือ แนะนำการเรียนการสอนให้กับผู้สอนและผู้เรียน ส่วนด้านสังคม เป็นการให้กำลังใจ สอบถามพูดคุย สร้างความมั่นใจ สร้างแรงจูงใจผู้เรียนต่อการเรียน

6. ผู้สอนและผู้เรียน เป็นผู้ที่ต้องมีความพร้อม เจตคติ ความรู้ ความเข้าใจบริบท การเรียนการสอนออนไลน์ การปฏิบัติตัว สิ่งเหล่านี้ ย่อมส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ทั้งนี้ บทบาทผู้สอน ต้องเป็นผู้แนะนำ พี่เลี้ยง ผู้ฝึก ผู้อำนวยการความสะดวก และมีทักษะการใช้เทคโนโลยี ส่วนผู้เรียนมีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยี การเตรียมระบบเครือข่าย การเตรียมสถานที่เรียน การสืบค้น การวิเคราะห์ข้อมูล และการปฏิสัมพันธ์ (วิทยา วาโย และคณะ, 2563)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเรียนการสอนออนไลน์ ได้แก่ เนื้อหา สื่อการเรียน ระบบการนำส่งและการสื่อสาร ระบบการปฏิสัมพันธ์ ระบบการวัดและประเมินผล ระบบการสนับสนุน และผู้สอนและผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เขียนขอกำหนดองค์ประกอบการเรียนการสอนออนไลน์ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา เครื่องมือการสื่อสาร กิจกรรม และการวัดและประเมินผล โดยผู้เขียนจะนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปสอดแทรกในขั้นตอนของวิธีสอนในประเด็นถัดไป

การบูรณาการวิธีสอนเพื่อสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์

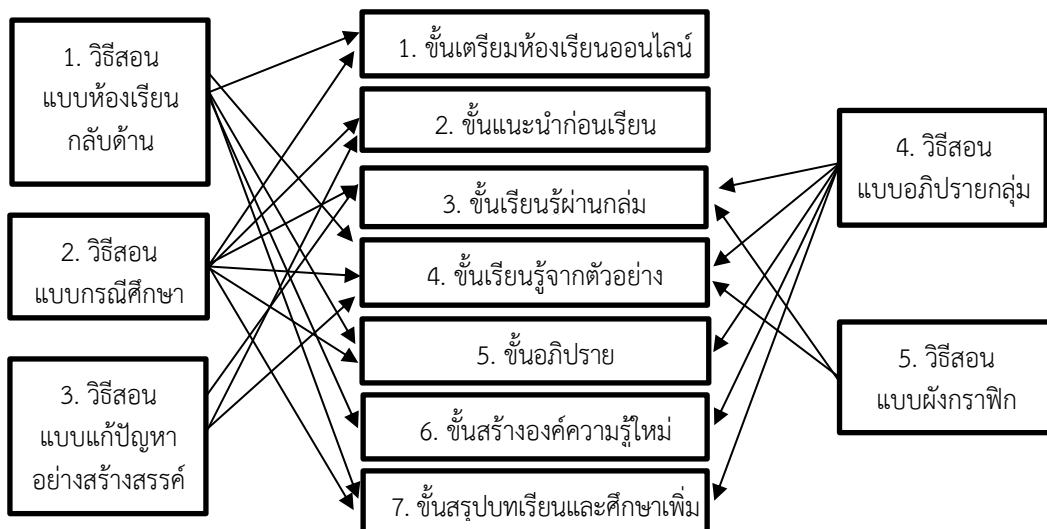
จากองค์ความรู้ในหัวข้อที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์และเสนอความคิดเห็นในประเด็นนั้นๆ จึงสามารถนำมาสร้างองค์ความรู้ใหม่ในประเด็น การบูรณาการวิธีสอนเพื่อสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของการบูรณาการวิธีสอนเพื่อสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์

จากภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของการบูรณาการวิธีสอนเพื่อสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์ ผู้เขียนจึงเสนอขั้นตอนการสอนไว้ 7 ขั้นตอน และเสนอให้เห็นความสัมพันธ์ของ

การนำข้อมูลจากขั้นตอนการสอนในแต่ละวิธีสอนที่เสนอไว้ในหัวข้อที่ผ่านมาว่านำไปใช้ในขั้นตอนการสอนใด ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ในการนำข้อมูลจากขั้นตอนการสอนในวิธีสอนไปใช้ในขั้นตอนการสอน

จากภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ในการนำข้อมูลจากขั้นตอนการสอนในวิธีสอนไปใช้ในขั้นตอนการสอน 7 ขั้นตอน ผู้เขียนนำมาเสนอรายละเอียดแต่ละขั้นตอนการสอนที่สัมพันธ์กันเป็นเหตุผล ซึ่งเป็นขั้นตอนการสอนแบบกลางๆ สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกเนื้อหาวิชา ดังนี้

1. ขั้นเตรียมห้องเรียนออนไลน์ คือ ผู้สอนสร้างกลุ่ม line หรือกลุ่ม Face Book เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้เรียน ได้แก่ ชี้แจงการเรียนการสอน นัดหมายวันเวลาเรียน แจ้งให้ผู้เรียนสมัครและเตรียมเครื่องมือการเรียนออนไลน์ ได้แก่ Google Meet, Google Zoom, Microsoft Teams ฯลฯ ส่งเอกสารประกอบการสอน ส่งสไลด์ ฯลฯ และผู้สอนติดตามความพร้อม ของผู้เรียน ก่อนถึงคาบเรียน และส่งลิงค์ให้เข้าห้องเรียนออนไลน์เมื่อถึงเวลาเรียน

2. ขั้นแนะนำก่อนเรียน คือ การเริ่มเรียนจะมีการสนทนาแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน และข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนในคาบนี้ จากนั้นผู้สอนนำเสนอสไลด์เพื่อแนะนำหัวข้อที่เรียน เช่น แนวคิด ทฤษฎี ความหมาย ความสำคัญ การพัฒนางาน การประเมิน ลักษณะการเรียน ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ และเป้าหมายการเรียน เป็นต้น

3. ขั้นเรียนรู้ผ่านกลุ่ม คือ แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็น 3 กลุ่มๆ 4 คน (ถ้าผู้เรียนมีจำนวนน้อยอาจจะให้ศึกษาเป็นรายบุคคล) จากนั้นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาตามหัวข้อที่

กำหนดข้างต้น และแบ่งหัวข้อย่อยที่สมาชิกแต่ละคนต้องรับผิดชอบ โดยให้สรุปแบบอธิบายและผังกราฟิก ทั้งนี้ ผู้สอนจะอธิบายเกี่ยวกับผังกราฟิกให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนลงมือทำ

4. ขั้นเรียนรู้จากตัวอย่าง คือ ผู้สอนส่งตัวอย่างเรื่องที่เรียนให้ผู้เรียนศึกษา แนะนำให้ศึกษาข้อมูลในเอกสารประกอบการสอน เว็บไซต์ พร้อมให้สรุปข้อมูลแบบอธิบายและรูปแบบ ผังกราฟิก เมื่อเสร็จแล้วให้ทุกคนเล่าให้เพื่อนฟังคนละ

5. ขั้นอภิปราย คือ ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่เรียน และสรุปข้อมูลร่วมกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการลงมือสร้างชิ้นงาน

6. ขั้นสร้างองค์ความรู้ใหม่ คือ ผู้เรียนแต่ละคนฝึกปฏิบัติสร้างชิ้นงานหรือแบบฝึก เมื่อเสร็จแล้วนำเสนอให้เพื่อนฟังทางออนไลน์ พร้อมกับถ่ายสรุปข้อมูลที่จะนำเสนอส่งในกลุ่ม Face Book หรือกลุ่ม Line เพื่อผู้สอนจะได้ตรวจสอบความเข้าใจผู้เรียน และให้คะแนนปฏิบัติ

7. ขั้นสรุปบทเรียนและศึกษาเพิ่ม คือ ร่วมกันอภิปรายและสรุปบทเรียนภาพรวมทั้งหมด พร้อมทั้งผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูลให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองจากเอกสารประกอบ การสอน และเว็บไซต์ และศึกษาประเด็นหัวข้อที่จะเรียนในคาบต่อไป

สรุป

ปัจจุบันผู้เขียนมีบทบาทรับผิดชอบจัดการเรียนการสอนให้กับนิสิตครู โดยดำเนินการผ่านทางออนไลน์ เนื่องจากอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และมีแนวคิดว่าจะจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างไรจึงมีคุณภาพ ได้ข้อสรุปว่า ควรจัดการเรียนการสอน ในลักษณะแบบบูรณาการวิธีสอน ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับออนไลน์และการเรียนการสอน จึงกำหนดหัวข้อว่า “การบูรณาการวิธีสอนเพื่อสร้างคุณภาพห้องเรียนออนไลน์” โดยนำวิธีสอน 5 วิธีสอน และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมุมมองจากประสบการณ์ของผู้เขียนนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จึงได้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นขั้นตอนการสอน 7 ขั้นตอน เพื่อให้ห้องเรียนออนไลน์ มีคุณภาพยิ่งขึ้น ขั้นตอนการสอนที่เสนอจะเป็นขั้นตอนแบบกลางๆ ผู้ที่สนใจทั่วไปสามารถนำขั้นตอนการสอนไปปรับใช้ในห้องเรียนออนไลน์ของตนเองที่กำลังจัดการเรียนการสอนอยู่ ในปัจจุบันได้โดยตรง ทั้งนี้ ขั้นตอนการสอน 7 ขั้นตอน จะอำนวยความสะดวกให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับสถานการณ์ในปัจจุบันมากที่สุด รวมถึงในขั้นตอนการสอนจะกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาครอบคลุมทั้งด้านสติปัญญา กระบวนการ และเจตคติ อย่างไรก็ตาม อาจจะ มีข้อจำกัดอยู่บ้างสำหรับห้องเรียนออนไลน์ที่มีผู้เรียนจำนวนมาก และผู้ที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงเครื่องมือการเรียนการสอนออนไลน์ แต่สามารถปรับขั้นตอนการสอนให้เหมาะสมกับบริบท

ของเนื้อหาวิชานั้นๆ ได้ตามความเหมาะสม ย่อมส่งผลให้ห้องเรียนออนไลน์ของท่านมีคุณภาพได้ ดังที่ผู้เขียนคาดหวังและตั้งเป้าหมายไว้จากการเขียนบทความวิชาการเรื่องนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ เพ็ชรทวีพรเดช และคณะ. (2550). *สุดยอดวิธีสอนวิทยาศาสตร์นำไปสู่การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ฐาปณีย์ ธรรมเมธา. (2557). *อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง. (2545). *Designing e-Learning: หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน*. เชียงใหม่: พิมพ์ลักษณ์.
- ทิพย์วิมล วงแก้วหิรัญ. (2551). *การจัดกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เทมการพิมพ์.
- ทิตินา แคมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อึ้ง บั้วศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2563). *เรียน "ออนไลน์" กับการปิด-เปิดโรงเรียนในช่วงโควิด-19*. อัดสำเนา
- ยุดา รักษาไทย และธนิกานต์ มาชะศิริรานนท์. (2542). *เทคนิคการตัดสินใจและการแก้ปัญหา*. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- วลัย พานิช. (2544). *การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สยามกัมมาจล.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2563). *จากการเรียนรู้ออนไลน์สู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิทยา วาโย และคณะ. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนยอนามัยที่ 9*, 14(34), 285-298.
- ศิริพร ศรีตาพร. (2554). *คู่มือวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ*. กรุงเทพฯ: เบสบุ๊ก.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: รามคำแหง.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2550). *สุดยอดวิธีสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นำไปสู่... การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). *ห้องเรียนกลับทาง: ห้องเรียนมิติใหม่ในศตวรรษที่ 21*.แพร่: สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). *21 วิธีจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.
- อารี พันธุ์มณี. (2552). *กิจกรรมคิดสรรในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- โอภาส เกาไศยาภรณ์ และคณะ. (2560). *การออกแบบการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่ง: รายการตรวจสอบ*. กรุงเทพฯ: นีโอพ้อยท์.
- Arabasz, P., & Baker, M. B. (2003). *Evolving campus support models for E-learning courses*. ECAR Respondent Summary. Educause Center for Applied Research.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. International society for technology in education.
- Clark, W. W. (1991). Noise exposure from leisure activities: a review. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 90(1), 175-18.
- Lake, K. (2000). *Integrated curriculum School Improvement Research Series*. Northwest Regional Educational Laboratory.
- McKenney, W. P. (2016). Santa Clara University College of Law. *The Catholic Lawyer*, 5(1), 6.
- Mellish, J. M., & Brink, H. (1990). *Teaching the practice of nursing: a text innursing didactics*. Butterworths.
- Mitchel and Kowalik. (1999). Kowalik. Creative Problem Solving.
- Ojalvo, H. E., & Doyne, S. (2011). *Five ways to flip your classroom with the New York Times*. New York Times.

- Osborne, J., & Dillon, J. (2008). *Science education in Europe: Critical reflections* (Vol. 13). London: The Nuffield Foundation. Retrieved May 5, 2016.
- Phurikultong, N., & Tuntiwongwanich, S. (2021). Using Digital Storytelling to Enhance Thai Student Analytical Thinking and Learning Achievement by use of a Flipped Classroom Environment Model and Inquiry-based Learning (IBL). *PalArch's Journal of Archaeology of gypt/Egyptology*, 18(4), 1829-1848.
- Wagner, N., et al. (2008). Who is responsible for e-learning success in higher education? A stakeholders' analysis. *Journal of Educational Technology & Society*, 11(3), 26-36.